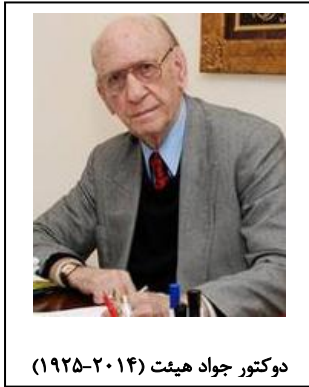

اورکلرده ابدی یاشایاجاق دوکتور جواد هیئت

• اکبر آزاد^۱

سایغیلی و دگرلی اوستادیمیز پروفیسور دوکتور جواد هیئت، بیر ایلدن آرتیق دیر کی، دونیاسینی دگیشیب، آرامیزدان کۆچموشدور. بو ایتگی آجی، آغیر و سارسیدجی بیر ایتگی دیر. بیر ایلدن آرتیق دیر اؤزل بیر نیسگیل اورگیمیزه چؤکموشدور....

دوکتور جواد هیئت (۱۹۲۵-۲۰۱۴)

جناب دوکتور هیئت ساغ ایکن مطبینه (وارلیق درگیسی نین دفتر) و سایر یئرلرده محضرلرینده اولدوغوموز زامانلار، بعضاً یئری گلدیکده فوت ائتدیکن سونرا هارادا دفن اولماسی بارهده بیزلره دانیشاردی. او همیشه آرزو ائدردی فوت ائتدیکن سونرا آتاسی رحمتلیک میرزه علی هیئتین آیاغی آلتیندا دفن اولسون! و... البته سونرالار بو فیکردن واز گئچدی. سببی ده بو ایدی کی، رحمتلیک میرزه علی هیئتین دفن اولدوغو قبرستانلیق (ابن بابویه قبرستانلیغی)، تهران شهرینه یاپیشیق اولان ری شهرینی گؤزلشدیرمک آماجی و بهانهسی ایله تخریب ائدیلمدی. حتی بئله بیر پلان وار ایدی کی، ابن بابویه

قبرستانلیغی نین یاخینلیغیندا یئرلشن سلجوقلو ایمپراتورلوقونون بؤیوک قوروجوسو امیر توغرورون مزاری اطرافیندا یئرلشمیش بعضی بینالاری دا سؤکوب، امیر توغرورون مزاری اوسته تیکیمیش کرییح بوجون هندورینی (چئوره سینی) آچیقلیغا چیخاراراق، بو بوجدان ری شهرینی سمبوللاری نین بیری کیمی استفاده اولونسون. نجه کی، تورکمن صحرادا قابوس ابن وشمگیرین مزاری اوسته تیکیلن بوج بیری سمبول کیمی استفاده اولونور و اساساً شهری، قابوس گونبدی (گنبد قابوس) آدلاندیریرلار. یا زنجانین یاخینلیغیندا یئرلشن و دنیا معمارلیغی چرچیوه سینده میثیلسیز (ائشسیز) شاه اثر ساییلان سلطانیه گونبدی ده بئله دیر و... آنجاق نهدنسه ری شهرینی گؤزلشدیرمه عملیاتی، اجرا حالیندا اولدوغو زامان، بیردن بیره تهراندا قزئتلر و درگیلر بو پروژهنین علیهمینه یازماغا باشلادیلار! بو یازیلار پروژهنین یاریمچیق قالماسینا سبب اولدو!!! آنجاق هر حالدا ابن بابویه قبرستانلیغی ایچریسینده یئرلشن عایله مزارلیقلاری، او

^۱ آراشدیرماچی، بازار (ekberazad.ekberazad@gmail.com).

جمله‌دن رحمتلیک میرزه علی هیئتین عایله‌وی مزارلیق بیناسی تخریب اولدو و هئچ بیر زامان اونون یئنیدن تیکلمه‌سینه و یا باشقا بیر قبرستانلیغا آپاریلماسینا دا امکان وئرلمه‌دی! و عینی حالدا او قبرستالیقدا (ابن‌بابویه قبرستانلیغیندا) یئنی دفنلره ایذین وئرلمه‌دی و... بو دورومدا رحمتلیک جناب دوکتور هیئت، بیر چوخ گوئی آذربایجانلی شاعیر، یازیچی و اؤیرنجی‌لرین خواهیش، اؤنری و ایستگی اساسیندا قبول ائتمیشدیر وصیتنامه‌سینده قید ائتسین کی، وفات ائتدیکن سونرا گوئی آذربایجاندا بوتون شرق مدنیتی‌نین اؤنملی بئشیکلریندن اولان تبریز شهرینده دفن اولونسون! ائله همان گوئی آذربایجانلی شاعیر، یازیچی و اؤیرنجی‌لرین خواهیشلری‌نین داوامیندا مطرح اولموشدور: امکان وئرلیرسه تبریزین مقبره‌الشعراسیندا و اگر بونا مانع توره‌دیلسه، تبریزین مشاهیر قبرستانلیغیندا دفن اولونسون. بو ایسه رحمتلیک دوکتور جواد هیئتین طبیعی حلال حق ایدی.

منجه جناب دوکتور هیئتین تبریزین مشاهیر قبرستانلیغیندا دفن اولونماسی، دوکتور اوچون اؤنملی اولماقدان اؤنجه، مشاهیر قبرستانلیغی‌نین شأنی‌نین یوکسلمه‌سینه، هابئله تبریزین شأنی‌نین یوکسلمه‌سینه و دولایسی ایله ده ایرانین شأنی‌نین یوکسلمه‌سینه سبب اولابیلردی! و... بونونلا باغلی، یعنی جناب دوکتور هیئتین جناره‌سی‌نین تبریزین مشاهیر قبرستانلیغیندا دفن اولونماسینا دایر یئرلی و حقلی اولدوغو باره‌ده بیر چوخ دلیللر سایماق اولار:

- ۱- دوکتور جواد هیئت وارلیق درگیسی‌نین صاحیبی و مسئول مودورو ایدی.
- (آچیقلاما: وارلیق درگیسی چاغداش آذربایجان و ایران تاریخینده تکجه تورکجه- فارسجا سامباللی (کیفیتلی) درگیدیر کی، ۳۵ ایلدن آرتیق بیر مدتده آردیجیل اولراق تهراندا نشر اولدو و قانونلاری رعایت ائده‌رک تورک دیلی، ادبیاتی و تاریخی‌نین انکشافی اوغوروندا یورولمادان چالیشدی.)
- ۲- دوکتور جواد هیئت دنیا سوپه‌سینده تانینمیش بیر تورکولوق اولموش، دنیا شهرتلی بیر چوخ تورکولوقلا علمی- تحقیقی امکداشلیقلار ائتمیش و دنیا سوپه‌لی بیر چوخ تورکولوژی اجلاس و اوتوروملاریندا فعال اشتراک ائتمیشدیر.
- ۳- دوکتور جواد هیئت تورک دیلی، ادبیاتی و کیملیگی باره‌ده بیر نجه اؤنملی و دگرلی کتاب و اونلارجا، بلکه ده بوزلرجه مقاله‌نین مؤلیفی اولموشدور.
- ۴- دوکتور جواد هیئت بوتون ایران سوپه‌سینده بیر چوخ نادر و چتین جراحیلیق عملیاتینی بیرینجی دفعه آپاراق، طب و جراحیلیق ساحه‌سینده یئنی یوللارین قاپیسینی آچمیشدیر.
- ۵- دوکتور جواد هیئت ایراندا بیرینجی دفعه اولراق حیوانلاردا قلب کؤچورمه عملیاتلاری آپارمیش و بو عملیاتلار اوغورلو اولموشدور. سونرالار دا همان تجربه‌لردن فایدالانیب، انسان قلبی اوستونده عملیات ائتمیشدیر.
- ۶- دوکتور جواد هیئت ایران سوپه‌سینده بیرینجی قلب جراحی ایدی کی، ایلک دفعه اولراق انسانلاردا قلب کؤچورمه عملیاتینی آپارمیش و بو ایشی اون یئددی دفعه اوغورلا تکرار ائتمیشدیر.

۷- دوكتور جواد هيئت بيريىنجى دفعه اولاراق تهراندا انسان اوزرينده بؤيرك كؤچورمه عملياتيني آپارميش و سونالار دفعهلرله بؤيرك كؤچورمه عملياتيني تكرر ائتميشدير.

۸- دوكتور جواد هيئت ايران سويه سينده بيريىنجى جراح ايدى كى، فرانسايىن جراحلىق آكادميسى نين عضوى كيمى سئچيلميشدير.

(آچيقلاما: دوكتور جواد هيئت جراحلىق ساحه سينده اؤنجه توركيه ده و سونرا فرانسادا تحصيل آليپ، تخصص قازانميشدير.)

۹- و..... - دوكتور جواد هيئت تبريزده دوغولوب بويا- باشا چاتميشدير. هابئله دوكتور جواد هيئت ين عايله سى، تبريز ين قديم و تانينميش عايله لر يندن اولموشدور.....

حؤرمتلى و عزيز اوخوجولارا خاطر لاتمالي يام ائله همان زامان كى، گونئيد شاعيرلر، يازيچيلار، اؤيرنجيلر و وطن سئورلر جناب دوكتور هيئته مراجعت ائديرديلر؛ رحمتلىك دوكتور هيئت، باكى بيليم يوردلاريندا ندريس و باكى شهرى خسته خانالاريندا طبابت ائتمكدن اؤترو ايلده بير نئجه آى باكى دا ياشاييب، اورا نين طبي، علمى و ادبى مركزلى ايله ياخيندان امكداشلىق ائديردى. بو دوروم سبب اولموشدور دوكتور ايله بير چوخ قوزئىلى تانينميش و يوكسك سويه لى يازيچى، شاعير و عاليم آراسيندا صميمى بير اونسييت يارانسين بو اونسييت ايسه سبب اولموشدو اولار دا اؤز نوبه لر ينده رحمتلىك دوكتور جواد هيئت دن خواهيش ائتسينلر، اؤز وصيت نامه سينده قيد ائتسين كى، وفات ائتديكدن سونرا قوزئى آذربايجان ين باكى شهرى نين فخرى قبرستان ليغيندا دفن ائدلسين!

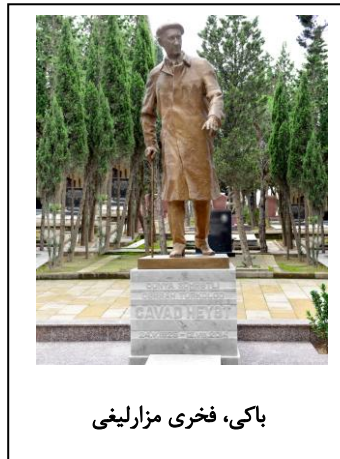
دوكتور جواد هيئت، بو مراجعتلره گؤره، هم بو تايدا و هم اوتايدا ملتيميز ين اونا صاحب چيخماسيندان دريندن سئوينميشدير.....

انسانلار زامان گئچديكجه و ياشا دولدوقجا آهيللاشير، آغيرلاشير. كيمسه بو قايدادان مستثنا اولاييلمير و طبيعى اولاراق دوكتور جواد هيئت ده بو مسئله دن مستثنا اولاييلمزدى و نهايت، تخمينا بير ايل ياريم اؤنجه، باكى دا اولدوغو زامان خسته لنيب ياتاغا دوشدو و باكى نين «گؤمروك» آدلى خسته خاناسيندا معالجه اوچون جيدى شكليده تداوى آلتينا آليندى. آنجاق يوكسك سويه لى جيدى معالجه لره رغماً، عمومى آهيللىق، كُهلوت و ضعيفلىك نتيجه سينده دونياسيني دگيشدى. يئرى گل ميشكن خسته خانانين حؤرمتلى رهبرليگينه هابئله دگرلى پرسونلينه چكديكلرى زحمتلره گؤره ساغ اول دئييب، اؤز تشكورلر يمي بيلديريرم.

رحمتلىك دوكتور جواد هيئت باكى ني دريندن سئويرديسه ده هميشه آرزو ائيدردى آنا دوغما شهرى، گونئى آذربايجان ين مركزى تبريزده دفن اولسون. آنجاق تأسفلرله دوكتور وفات ائتديكدن سونرا ايچريده كى بعضى ياراماز تشبثلر نتيجه سينده، وطن يولو دوكتورون جنازه سى نين اوزونه باغلاندى و آنادان دوغولدوغو شهرده دفن اولماسينا امكان وئريلمه دى. باخما ياراق كى، قوزئى آذربايجان اهاليسى، باكى شهرى مسؤللارى و اؤزليكله قوزئى آذربايجان ين سايفى دگر جمهورباشقانى جناب الهام

علی یتف، کیملیگیمیزی اؤیره دن دگرلی اوستادیمیزی عزیزلە یەرک، یوکسک بیر سایی و حؤرمتلە اورانین فخری قبرستانلیغیندا دفن اولماسینا الوئریشلی بیر شرایط یاراتدیلار و من فخر ایله دئیە بیلەرم قارداش، قارداشی باغرینا باسدی! آیدیندیر، بئله بیر عزیزلە مە سینیق کؤنوللرین تسکین وئریلمە مەسی، ایدی. آنجاق دوکتورون تیریزه آپاریلما ماسی و دوغما شەهریندە دفن اولماسینا ایدین وئریلمە مەسی، آجیناجاقلی بیر نیسگیل اولوب، وطن سئونلرین اورگینه چؤکدو. من اؤزوم همیشه بئله دوشونوردوم کی: اوستادیمیز غربتدە قالدی. بوندان سونرا کیمسە اونو یاد ائتمە یە جک!... نە دن ایچریدە بعضیلری اؤز یاراماز تشبثلری ایله وطن یولونو دونیا شەرتلی، باریش سئور اوستادیمیز جناب دوکتور هیئتین جنازە سینی اوزونە باغلادیلار و آنادان دوغولدوغو شەردە دفن اولماسینا امکان وئرمە دیلر. بو و بونا اوخشار فیکیرلر غریبە بیر نیسگیل کیمی اورگیمی چولغاییردی....

آنجاق سون زامانلاردا اوز وئرن بعضی اولایلار منی بو قناعتە گتیریب چیخاردی کی دیلیمیزین، ادبیاتیمیزین دگرلی معلمی، اوستادیمیز دوکتور جواد هیئت فیزیکی اولراق بیزیم آرامیزدان کؤچسە دە، معنوی باخیمدان ابدی اولراق آذربایجان تورک ملتی ایله یاشایاجاق و ملتیمیز هئچ بیر زامان اونو اونوتما یاجاق! سؤزو گئند اولایلارین بییری بودور کی، هم او تایدو و هم بوتایدو گونئیلی آیدین انسانلاریمیز کؤنوللو اولراق دوکتور هیئتین یازیب یاراتدیغی اثرلری توپلاییب یئنیند چاپا و یایینا حاضرلاییرلار و... .

باکی، فخری مزارلیغی

هابئله باشقا دگرلی ایشلرین بییری دە بودور: باکی دا یاشایان گونئیلی آیدین دوشونجەلی وطن سئور انسانلاریمیز چوخ دگرلی بیر حرکتدە اؤز شخصی حسابلارینا، دوکتور جواد هیئتین یوکسک کیفیتلی هیکل آیدە سینی مزاری نین اوستوندە برپا ائتمیشلر. طبیعی اولراق بو دگرلی ایش دوکتورون خاطرە سینی یاشاتمادا اؤنملی رول اوینایاجاقدیر. بو ایش، دوغرودان دا تقدیره لایق بیر ایشدیر. بو ایشدن آیدینجا آنلاشیلیر کی، گونئیین غیرتلی ایگیدلری هر زامان اؤز زحمت چکن، بیلگینلرینە صاحب چیخیر و چیخاجاق!!

دوکتور جواد هیئتین هیکل آیدە سینی حاضرلانماسی، و اونون مزاری اوستە برپا ائدیلمە سی، درین بیر معنوی دگرە مالیکدیر. بوندان علاوه تمناسیز اولراق هیکل آیدە سینی حاضرلانماسی نین بوتون خرجلری شخصی حسابدان اؤدە نیلمە سی، ایشین جیدی لیگینی و گونئیلی لرین فداکارلیقلاری نین سوپە سینی گؤز اؤنونه گتیریر. گرک بئله گونئییلرە « اللرینیزه ساغلیق » دئیە ک! البتە بوردا بیر مسئله نی دە اونوتما مالی بیق: او دا قوزئیلی باجی - قارداشلاریمیزین قوناق سئورلیگی دیر. دوغرودان دا قوناق سئو رلیکدە ایشی یوکسک سؤیە دە یئرینە یئتمیشلر. باکیللار و سایر قوزئیلی باجی - قارداشلاریمیز، رحمتلیک دوکتور جواد هیئت ی ساغ اولدوغو زامان عزیزلە ییب و یوکسک سوپە دە قوناقلامیشدیلار.

وفات ائتدیکن سونرا دا اونو قوزئی آذربایجانین باکی شهرینین لاپ دگرلی و عزیز نقطه سینده، یعنی باکی شهرینین فخری قبرستانلیغیندا دفن اولماسینا ان الوئیشلی شرایط یاراتمیشلار. بونا گوره ده، بو شرایطی یارادان قوزئی آذربایجان خلقی، باکی شهر مسئوللاری و اؤزلیکله قوزئی آذربایجانین حؤمتلی جمهورباشقانی جناب الهام علی یئغه منتدار لیغیمیزی بیلدیرمه لی بیک!

ساغ اولسون گونئیلی- قوزئیلی آیدین دوشونجه لی، خوش مراملی، عزیز و غیرتلی انسانلاریمیز! ■